

בס"ד

משכן אבנה

כמעט כל החומר המופיע בעלון זה חדש

שאלות ותשובות - פורים | עמ' י-יא

מחיית עמלק שבת זכור

ג' מלחמות

במאמר "אחדות התורה" בארנו שענינו של פורים הוא האחדות בין התורה שבכתב לתורה שבעל-פה. במאמר זה נמשיך באותו קו. הנה כתוב במשנה במסכת מגילה (ל' ב') שבפורים קוראים פרשת ויבא עמלק (בשלח י"ז ח'). המדרש (אס"ר ח' ה') מבאר מה ענין עמלק לפורים, "ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו (אסתר ד' ז'), אמר להתך, לך אמור לה, בן בנו של קרהו בא עליכם, הה"ד אשר קרך בדרך". א"כ המן נקרא בן בנו של קרהו שהוא עמלק. והנה בפרשת ויבא עמלק, כתוב "ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באוזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק" (בשלח י"ז י"ד). הרי שנאמרו כאן שני דינים, "כתוב זאת זכרון בספר" - זהו דין אחד, "ושים באוזני יהושע" - הוא דין שני. והנה הדין הראשון הוא כתיבה, והוא כנגד התורה שבכתב. הדין השני הוא אמירה לאזני יהושע, והוא כנגד התורה שבעל-פה, בבחינת משה קיבל תורה ומסרה ליהושע, שזה קאי על תורה שבע"פ. והנה לפי היסוד שבפורים נמצאת האחדות של התורה שבכתב עם התורה שבע"פ, אין כאן שני דינים נפרדים. אלא למדין מכאן שעמלק ובן בנו שהוא המן, מלחמה לו בתורה שבכתב, ומלחמה לו בתורה שבעל-פה, ומלחמה לו באחדות שביניהם, הרי אלו ג' מלחמות.

תורה שבכתב מצד הנותן, תורה שבע"פ מצד המקבלים

והנה בעצם התורה שבכתב היא תורה מצד הנותן. היא היתה כתובה גם לפני שנברא העולם, איסתכל באורייתא וברא עלמא (זהר תרומה קס"א א'). כתיבתה כאש שחורה על גבי אש לבנה היתה גם קודם שקיים העולם (שקלים פ"ו סוף ה"א, דף ט"ז ב' בדפי הבבלי, רש"י זאת הברכה ל"ג ב').

לעומת זאת תורה שבעל-פה, מלבד ההלכות והפירושים שניתנו בסני, מיירי בפה של המקבלים. הכלל המובא בגמרא תורה לא בשמים היא (ב"מ נ"ט ב'), דהיינו שההלכה נפסקת לפי מה שקובעים החכמים בעוה"ז, בודאי נאמרה על התורה שבעל-פה. על התורה מצד הנותן, שהיא התורה שבכתב עם ההלכות והפירושים שניתנו בסני, אי אפשר לחכמים לחלוק ע"פ סברא. והתורה מצד המקבל היא מה שניתן ביד החכמים כח ההכרעה ע"פ רוחב דעתם בדבר הנתון לשיקול דעת (דהיינו שלא נמסר דינו או פירושו בסני), ואפילו כנגד הקב"ה כביכול (עי' ב"מ שם, נצחוני בני, ועי' כס"מ הלכות צרעת פ"ב ה"ט). כלומר כח התורה שמצד הנותן אינו ניתן לשינוי, כי הנותן מכריע כביכול. אבל כח התורה שמצד המקבל, הוא הכח הניתן לחכמי הדור ולכנסת ישראל.

מלחמת עמלק בתורה שבע"פ

נתבונן עתה, במי נלחם עמלק, האם בקב"ה או בעם ישראל. כאשר נעיין בדברי חז"ל נראה שזו מלחמה כפולה, כפי שאמרו חז"ל (תנחומא כי תצא פ"ט), "אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אתה אומר לנו זכור, אתה זכור, שאנו שכחה מצויה בנו ואתה אין לפניך שכחה, לכן זכור את אשר עשה לך עמלק, לנו עשה ולך לא עשה?". לכן מחד בפרשת בשלח (י"ז י"ד), כתוב שקב"ה מחה ימחה את זכר עמלק. לעומת זאת בפרשת זכור בסוף פרשת כי תצא (כ"ה י"ט), ישנו צווי לעם ישראל "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח". מחיה כפולה זו היא מפני שהמלחמה היא מלחמה כפולה. מחד היא מלחמה כביכול כנגד בורא העולם, ומאידך זו מלחמה כנגד עם ישראל. כלפי המלחמה כנגד עם ישראל, כל יחיד מישראל נצטווה במצות עשה דאורייתא למחות את זכר עמלק. מאידך כלפי המלחמה כלפי הקב"ה, כביכול הוא ית' בכבודו ובעצמו ימחה את עמלק.

טעם ראשון למה בא עמלק - כנגד ישראל

בטעמו של דבר מדוע בא עמלק להלחם בישראל מוצאים אנו כמה טעמים בחז"ל. ידוע מדרש חז"ל (סנהדרין קו א', בכורות ה' ב'), שעמלק בא להלחם ברפידים כי רפו ידיהם מן התורה. עיקר הרפיון מן התורה, הוא רפיון מהתורה שבעל-פה, כדאיתא בקידושין (ס"ו א'), "ותורה מה תהא עליה, הרי כרוכה ומונחת בקרן זוית, כל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד, וכו' תינח תורה שבכתב, תורה שבעל-פה מאי". תורה שבכתב מעצם טבעה שהיא כתובה, רפיון ממנה אינו רפיון גמור, דלמחר ישוב ויעסוק בה. אבל תורה שבעל-פה היא כולה בנויה על שמועות, ואם לא עוסקים בה בתמידות היא משתכחת. א"כ החלק שעמלק נלחם בעם ישראל דוקא, מלבד מלחמתו בבורא עולם, זהו ענין התורה שבע"פ.

טעם שני - כנגד הבורא עולם

אבל מצינו בחז"ל (שבת קי"ח ב'), טעם נוסף למה בא עמלק, "אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט, וכתוב בתריה ויבא עמלק". א"כ עמלק בא מחמת שלא שמרו שבת. עומק הדבר. שבת היא קביעה וקיימא (חולין ק"א ב'), לאפוקי מכל המועדים שעם ישראל קובע את זמנם, ולכן מטבע הברכה עליהם הוא מקדש ישראל והזמנים. אבל שבת היתה קודם שנהיה ישראל לעם, עוד מהיום השביעי שלאחר ששת ימי בראשית. והנה ישנו בשבת (קיי"ח ב') בהמשך מאמר נוסף, "אלמלי משמרון ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, שנאמר כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו'". השבת הראשונה היא השבת זכר לשבת בראשית, כנגד השבת שקודם עם ישראל, קודם התפיסה של כנסת ישראל,

המספיק לעובדי ה'

ופתח במאמר זה על צאתו לדרך הישרה הנכוחה והמושלמת המוליכה אל ה"פגיעה", ואמר (שם): "אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי", ואחר-כך אמר שהבין והלך בה והיא הבדידות החיצונית - לשבת בדד בביתו ובמקום הסתגרותו - שאליה קשר את ההתבודדות הפנימית, אמר "אתהלך בתם-לבבי בקרב ביתי", ומאמרו "אתהלך בתם לבבי" מורה על ההתבודדות הפנימית, ומאמרו "בקרב ביתי" מורה על ההתבודדות החיצונית.

זה נקרא "דרך ישרה", הישרות פנימיותה תמימות, וחיצוניותה ישרות [זו סוגיא לעצמה, ונאמר בלשון קצרה].

וההתבודדות הפנימית היא, הליכה בדרך יושר, והגעה לשורש הדעת. ויתר על כן, הגעה למקום התמימות, שזהו עומק ההתבודדות הפנימית. הליכה בדרך יושר מגיעה לדעת, ושם היא נוגעת באחריתה - במקום התמימות [ולפיכך "בתם-לבבי" זוהי הפנימיות, ו"בקרב ביתי" זוהי החיצונית].

ומהי שלמות מדרגת דוד המלך -

ואחר-כך באר את שאיפתו להתבודדות החיצונית. הלא היא הישיבה בדד בביתו, שעל ידי כך ירחק מראית דרכי רשע והסטייה מה' יתעלה ויסיר כל מה שעלול לדבוק ברוחו מן הדברים הללו.

עצם כך שהוא חי עם אנשים, הוא דבק במה שהם עושים, ורואה מן הדברים הללו מציאות של רע.

שורש הרע נקרא כך מלשון "רעות", והתפשטותו למטה הופכת להיות "רע", וגורמת שהאדם נעשה רע לרע.

עצם הרעות היא כבר למטה מההתבודדות, ויתר על כן כאשר הוא נעשה רע לרע, הדבקות היא יותר למטה - במקום הרע. וכמו שהוזכר, ככל שהנשמות

פרק ד' | הכרה עצמית

אבל ביתר עומק התורה הקדושה הינה מציאות רוחנית המובדלת מהאי עלמא, ומצד כך על מנת שהאדם יוכל לעסוק בתורה הקדושה, לא סגי בהרהורי תשובה מעוונותיו, בפועל, אלא "תשובה" - כמו שאומרים רבותינו - מלשון ששב לשרשו, וכח התשובה שצריך שיהא באדם - מצד הפנים הללו - היינו לשוב למקורו, לשרשו, ומהיכן הוא שב? מהמקום התחתון ביותר "להיטהר מעוונותיו", אבל עד להיכן הוא שב? הוא שב לתורה הקדושה, הוא שב איליו יתברך שמו, זהו עומק ההגדרה של "הרהורי תשובה".

א"כ, אין עומק ההגדרה "לשוב מעבירות שבידו" - כפשוטו, בלבד, שכן אמנם זהו המקום ששם היה וממנו הוא שב, אבל להיכן הוא שב? אל התורה הקדושה, הוא שב איליו יתברך שמו, לכן כאשר האדם עוסק בדברי תורה, הוא צריך שיחול בנפשו ניתוק מכל האי עלמא.

כפי עומק הניתוק, כך עומק התשובה שהוא שב מהעולם.

כמו שהוזכר לעיל, מצידו יתברך שמו "אסתכל באוריתא וברא עלמא", ומצדינו אנו שבים מה"עלמא" אל ה"אוריתא".

כל זמן היות האדם נמצא עדיין במדרגת "עלמא" בעת עסקו בתורה הקדושה, עדיין הוא לא שב ל"אסתכל באוריתא", הוא לא מתדבק - בק - כביכול - בעסק התורה מעין מה שהקב"ה עוסק ב"אסתכל באוריתא".

כדי שיוכל להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה בדיבורו ורצונו יתברך שמו

זהו - כפי שנתבאר - המקום שאיליו הוא שב.

מהיכן הוא שב? מהאי עלמא, מהמקום התחתון ביותר, המקום של עוונותיו, והוא מתרומם לא רק מעל כח הטומאה, אלא יתר על כן, הוא מתרומם מכלל האי עלמא, להיכן?

"כדי שיוכל להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה" - ואין הכוונה רק לידיעה בעלמא כדי שיוכל להתקשר, אלא הכוונה למד-רגה בה האדם קובע בנפשו את כח ההתקשרות.

לצורך זה, הוא צריך מעיקרא לחזור בתשובה על עוונותיו, להתנתק מאי עלמא מה"ברא עלמא", ו"להתקשר" - לא רק "כדי שיוכל" אלא לעשות כך ממש, וזו כוונת הנפש החיים באמרו "כדי שיוכל" שזו המטרה הנכספת, זו המדרגה הנדרשת, "להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה". ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך קובץ שיעורים על

המספיק לעובדי ה'

גבוהות יותר, הם יותר מועטות, שם הרעות היא מועטת, אבל הרעות במקום הרע מרובה, ומחוברת עם כולם.

ואמר (שם שם, ג'): "לא אשית לנגד עיני דבר- בליעל עשה סטים שנאתי לא ידבק בי". ואחר כך באר כי תכלית הדרך הזאת היא לישר את הלב,

כמו שהוזכר, ישרות שמביאה לדעותיהם שונות, לדעת הפרטית.

על-ידי התבודדות פנימית כדי שלא יעותוהו הבלי העולם הזה שהוא עסוק בהם על פי רוב, וכדי למחות ממנו אז, בשעת ההתבודדות, את רשומה של אהבת העולם הזה שהיא רעה - ואיזו רעה! - עד שתהיה לו כדבר שלא ידעו מעודו. ועל כך אמר (שם שם, ד'): "לבב עקש יסור ממני רע לא אדע".

כיצד הוא קיים בעצמו "רע לא אדע". כפשוטו, ישנו את האופן שהוא עולה מהמדרגה התחתונה, לדעת העליונה. אבל בעומק, הוא עולה למקום "תם-לבבי", ושנכנסים למקום ה"תם", שם מעולם לא פגעו ונגעו חלקי הרע החיצוניים. וזו מדרגתו של דוד המלך.

כמו שיבואר להלן, מדרגת דוד המלך היא "ברצוא ושוב". מצד אחד הוא חי את ההתבודדות הפנימית, מעין כהן גדול. אבל מצד שני הוא חוזר להנהיג את כל העם כולו. וכמו שר"א בן הרמב"ם יבאר, הנהגתו של דוד המלך לכל העם כולו מגיעה מהארץ שלמות ההתבודדות.

כלומר, אין הכוונה שדוד המלך יוצא מההתבודדות, והולך להנהיג את העם, לא זו תכלית ההנהגה. אלא זו שלמות מדרגת ההתבודדות - "רצוא ושוב", "רצוא" במקום העמוק ביותר, ו"שוב", מהארץ ה"רצוא" חוזר ל"שוב", ומנהיג את הכל לפי המדרגה שהשיג בעומק התבודדותו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך

שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'

פרק ז | דרכי לימוד הגמרא בהרחבה

בפרק הקודם התחלנו לעסוק בצורת הלימוד היסודית של סוגיות הגמ'. והתבאר באופן כללי, שהלומד צריך לגרוס ולהבין את הפשט של כל מילה ומילה, ולהבין את כללות הסוגיה. לחשבן את הסוגיה, לדקדק בה, ולהבין את הדברים בסברה, והרחבנו בס"ד בחילוקי הדברים.

שיטות שונות בסוגיה

כמו כן התבאר, שכל סוגיה בנויה משיטות שונות, הן ובעיקר משיטות הראשונים, והן משיטות האחרונים. והתבאר שהכח היסודי בלימוד הסוגיה הוא, שכאשר רואים שיטה מסוימת בסוגיה, צריך ללמוד את כל הסוגיה מראשיתה ועד אחריתה לפי אותה שיטת ראשון או אחרון, ואח"כ לחשבן את הדברים, ולפי זה לדייק את הדברים, ולהבין את הדברים בסברא.

ככל שהמוחין של האדם מצומצמים יותר, הוא לומד רק שיטה אחת. כך זה עכ"פ בתחילת דרכו של האדם, שהוא לומד את הגמרא רק עם שיטת רש"י (על דרך כלל, כי לפעמים לצורך הפשיטות יש ללמוד באופן היוצא מן הכלל שיטה אחרת). אך לאחר מכן כשהמוחין גדלים יותר אפשר להרחיב יותר את השיטות.

אבל נזכיר שוב, שלימוד השיטות בסוגיה בנוי בשני השלבים שהוזכרו - השלב הראשון הוא, ללמוד בכל שיטה את יסודי אותה שיטה בסוגיה. ובשלב לאחר מכן, ליצור את ההיקף השלם של הסוגיה לפי אותה שיטה או מהלך בסוגיה, בחשבון כל הסוגיה, בדיוק הלשוניות של הסוגיה, ובסברא הכללית של נקודת היסוד, ולפי זה להבין בפרטות כל דין ודין את הסברא הנוולדת באותו דין מהיסוד של הסברא הכללית.

הבנת דברי הראשונים ע"י האחרונים

באופן כללי, לימוד האחרונים מתחלקים לשני חלקים, יש את מה שהאחרונים פותחים ומבארים את דברי הראשונים, ויש את מה שהאחרונים מעמידים נקודות לעצמם בהבנת הסוגיה.

ככל שהאדם בנוי יותר, אזי הוא יכול בצורת הלימוד שלו, להקדים ללמוד תחילה את דברי הראשונים ולהבינם כפי כוחותיו, ורק לאחר מכן לעיין בדברי האחרונים שפותחים ומבארים את דברי הראשונים. וככל שהמוחין של האדם פחות מפותחים, הוא מעיין יותר באחרונים על מנת לפתוח ולבאר את דברי הראשונים.

הדרך הראויה היא, שהבנת דברי הראשונים תהיה ראשית עד כמה שניתן לפי כוחותיו שלו עצמו, ורק לאחר מכן לראות את דברי האחרונים. ומ"מ כל אחד לפי ערכו לומד את דברי הראשונים ודברי האחרונים שבסוגיה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך

דרכי הלימוד"

בלבביפדיה

בבא מציעא (פד, ע"ב) - א"ל רשב"ג, פרידה אחת יש לי בנייכם ואתם מבקשים לאבדה הימני. ופירש"י שמא תשלוט בו עין הרע. וכתב החזו"א (ב"ב, ליקוטים לדף יד ע"א) וז"ל, מסודות הבריאה כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה, ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחורבן של גשמים מוצקים. והשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה, עיי"ש.

ואמרו (אבות, ב, ט) איזהו דרך רעה שיתרחק ממנה האדם, רבי אליעזר אומר עין רעה. ושם (יא) עין הרע מוציאין את האדם מן העולם. ושם (ה, יט) עין רעה, מתלמידיו של בלעם הרשע. ובאבות דר"נ (פ"ל) עין רעה, שלא תהא עינו של אדם רעה בממונו של חברו, לא בבניו, ולא בבנותיו, ולא בצאנו, ולא בבקרו, ולא בכל מה שיש לו. ושם אמרו שלא תהא עינו של אדם צרה במשנתו, ואם צרה במשנתו נתקצרו ימיו. והבן שהורג את הן את המסתכל והן את מי שמסתכלים עליו.

והרגיל בכך נקרא "רע עין" (משלי, כג, ו). ועליהם נאמר (איוב, יא, כ) ועיני רשעים תכלנה ומנוס אבד וגו'. והתבונן שעין טובה, מדה המושרשת באברהם, שבו נברא העולם. ולעומתו בלעם, עין רעה, שורש כל חורבן, שורש כל איבוד. וכאשר ח"ו עושים רע ב"עיני" ה' להכעיסו, אזי כתיב (דברים, ד, כו) העידותי בכם היום כי אבד תאבדון מעל הארץ.

ומשה שהיה טוב עין כמ"ש (נדרים, לח, ע"א) לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו, וכו', משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יבורך. וכאשר נעשה פגם "עין רעה" בלוחות ראשונות שניתנו בפרהסיא, אזי כתיב (דברים, ט, יז) ואתפוס בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם ל"עיניכם". דייקא השבירה לעיניכם. ושורש שבירה זו הוא השבירה הראשונה שהיתה באורות העינים כנודע, והוא השורש לכל איבוד שיש בעולם.

ובעומק, תחלה היה גילוי של "אין", וממנו נעשה "עין". וכן זמן שהעין קשור באין זהו שלמות תיקונו. אולם כאשר העין אבד את האין, נעשה עין לעצמו והוא שורש אבדתו, והוא שורש קלקולו. וכמ"ש (תנחומא, משפטים, ח) ועשיר שעינו רעה, אבד הוא וממונו מן העולם, שנאמר (קהלת, ה) ואבד העושר ההוא "בענין רע". ומהו ענין רע, כנ"ל, שנעשה איבוד וניתוק מן האין לעין, ואזי העשיר נעשה במקום אין, יש. ומכח כך נאבד מקור ניקת העין, ונתהפך מעין טובה לעין רעה. ולהיפך מצד התיקון, משיבים לת"ח אבידה בטביעות עינא.

פורים מחד הוא סוף לכל המועדים, אולם מאידך, ככל סוף הוא התחלה חדשה. כמ"ש חז"ל כל המועדים בטלים לעת"ל חוץ מפורים. וזאת מפני שהוא סוף למועדים של השתא, והתחלה לעת"ל. ומצד כך יש שינוי עצמי בין כל המועדים לפורים, שפורים גונו בקרבו גם אור מן המערכת של המועדים וגם אור נוסף של הראשית של הלעת"ל.

אור נוסף זה בולט בכל המאורעות של ימי הפורים ובמצוותיו. הדוגמאות לכך רבות, ונציין כמה מהן.

● **כל** מערכת המועדים ראשיתה פסח, יציאת מצרים, שבו נאמר למען תדע, לשון ידיעה חוזר בתורה בענין זה כמה פעמים, וכן בסוכות למען ידעו דורותיכם, ועוד. משא"כ פורים הוא במהלך של "עד דלא ידע".

● **בכל** התורה כולה קי"ל (ב"מ נ"ט ב'), תורה לא בשמים היא. משא"כ בפורים מתגלה מהלך של וקבלו וכתוב וקבל, שהסכימו בי"ד של מעלה (ירושלמי ברכות ס"ז ב').

● **מעמד** הר"סיני שורשו יראה, כמ"ש למען תלמדו ליראה אותי כל הימים. משא"כ פורים הוא במהלך של הדר קבלוה ברצון מאהבת הנס, ולא רק מיראה.

● **כל** המועדים כולם אנו מחויבים בהם מכח מעמד הר"סיני, קבלת התורה. אולם בפורים מתחדשת קבלה נוספת, הדר קבלוה. וברור הדבר שאין זה חזרה של קבלה, אלא קבלה של מעמקים פנימיים יותר. בבחינת תורה חדשה מאתי תצא.

● **כל** המועדים כולם שורשם במשה קיבל תורה מסיני, משה דיקא. משא"כ פורים דין מוקפת חומה תלוי בימות יהושע, יהושע דיקא.

● **בכל** התורה דיני נתינה הוא לעני או לכהונה. משא"כ בפורים מתחדש מהלך של משלוח מנות איש לרעהו, בחינת אהבה.

● **כל** התורה כולה ע"ש זכר, תורת משה. משא"כ פורים תורתו ע"ש נקבה, מגילת אסתר.

● **כל** המועדים הם ניסים גלויים. משא"כ פורים הוא נס נסתר כנודע, כי הוא בא לגלות את הנסתר, בבחינת נכנס יין יצא סוד.

● **כל** המועדים כולם יש זמן קבוע למצותם בימי מועדם. ואולם בפורים מגילה נקראת בי"א, י"ב, י"ג, י"ד, ט"ו. אפשר להקדים את מצות היום, בבחינת בעיתה אחישנה.

● **בכל** המועדים חיוב המצוה הוא רק פעם אחת (ואף לולב כל יום הוא מצוה לעצמו). אולם בפורים האדם יכול לחייב את עצמו פעמיים, הן בי"ד והן בט"ו. כי אורו של פורים הוא כפול, י"ד כנגד סוף המועדים בבחינת דוד גימ' י"ד, וט"ו כנגד ימות המשיח לעת"ל בבחינת הסיהרא באשלמותא ביום ט"ו.

● **וכשם** ששבת שהיא מעין עוה"ב, כל עסקה כפול (יל"ש שמות פט"ז רמז רס"א), כן בפורים יש הארה ותחילה של הלעת"ל ולכך יומו כפול. ■

בלבביפדיה

תצוה | ה-ו

וידעו כי אני יהוה. שם הוי"ה, אותיות ה-ו, יה. והם האותיות האחרונות, חציו השני של שם הוי"ה. והוא השורש לכל ו-ה. והבן שראשית שם הוי"ה י-ה, ואח"כ נתארך אות י' ונעשה ו', וזהו במקום י-ה, ו-ה, כנודע. ואח"כ נתפשט משם הוי"ה ונעשה שם אלהים, בחינת אלוה, אל-וה.

ומאמיתת המצאו נאצלה התורה, תר-וה. כי השתא מדרגת גילוייה בבחינת ת"ר, גימט' שש, בחינת בראשית, ברא-שית, כנודע בתיקונים. ולכך אינה בבחינת אותיות י-ה, אלא בבחינת ו-ה. ו-שש. ונקראת מורשה, מורשה קהלת יעקב. מורשה, שמר-וה. וכן נקראת תושיה, תשי-וה. ומשה רבינו זכה לה, ולכך מדרגתו תמונת ה' יביט. תמונה, תמן (שמונה, שמן-וה) - וה. אולם כאשר נעשה חטא העגל נתן על פניו מסוה, מס-וה. ועיקר גילוי התוה"ק בציון, בימה"ק. מציון תצא תורה. והוא בחינת "נוה", נ-וה. והוא בהר המוריה, מרי-וה.

ומצד עבודת האדם לדבוק במדרגה זו, לקוות אליה, בחינת קוה, ק-וה. וכן לרצות בה, בחינת אוה, א-וה. וזהו מדרגת אמונה, אמן-וה. ועיקר כח זה נגלה בישראל הנקראים שושנה. ששנ-וה. ובפרטות ביהודה, יוד-וה. וכן באליהו שמשיב לב אבות על בנים. משיב י-ה, לו-ה. אליהו. אל-י-וה. ושורש חיבור לב אבות על בנים, יעקב ויוסף. אלה תולדות יעקב, יוסף. ופעמים נקרא יוסף, יהוסף. וה-יוסף. וכן נגלה אצל יהושע, יהונתן, אדוניה, ירמיהו, אמציהו, צדקיהו, בניהו, יונה, יאהשיהו, ועוד.

והנה שורש נפילת ו-ה, הוא בחינת תהו, ת-וה. וכן תהום, תם-וה. בחינת עולם התהו, עולם השבירה, כנודע. שהוא בחינת מצולה, מצל-וה. ועי"ז כל מדרגה גולה ממקומה למקום אחר. גולה, גל-וה. ונעשה ח"ו בחינת גילוי עריות. בא נחש על חוה. ערוה, ער-וה. זונה, זן-וה. והוא היפך בתולה, בתל-וה. ויש לה כתובה, כתב-וה. ובקלקול נהפך לגרושה, גרש-וה. והוא בחינת שואה, שא-וה.

ומשתלשל הדבר בכוחות המדות, ונעשה שורש מדות הרעות. גאווה, גא-וה. תאוה, תא-וה. ואזי ישנה צעקת הוי, י-וה. כי מה שהיה תחלה בבחינת גילוי, אתה, נעשה הוא, א-וה. הסתר. ועיקר כח ההסתר בהריון, וה-ירן. כי לילה ניתן להריון, זמן של הסתר. וזה נעשה ע"י מצות עונה, ענ-וה. וכן מלשון ענוה היפך גאווה, הענו מכוסה.

וכאשר נתקן וה, נעשה חדוה, חד-וה. ונעשה סילוק הטומאה, טמא-וה, ונתהפך לטהור, טר-וה. ונעשה שלוה, של-וה. ונגלה רויה, רי-וה. וזהו מדרגת יהודי, ידי-וה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבינהו, אדוניה, אהוב, אהוד, אודה, אוה, אויה, אורה, אוריה, אותה, אלוה, אלהינו, אמונה, אליהו, אליהוא, אמציהו, צוה, קוה, בבואה, בתוליה, גולה, בהו, הולל, הושע, היות, הלן, המון, בוהן, הרוג, התודע, בוכה, זונה, חדוה, חומה, טהור, יהודה, יהוסף, ירמיהו, יהונתן, יהושע, ישועה בכורה, לבינה, בלהות, מגורה, מכוה, מצודה, מצולה, נוה, בניהו, נינוה, עבודה, עונה, תבונה, תודה, תורה, גאווה, גוה, גולה, גרושה, דבורה, דוה, הוד, דומה, דומיה, דוטה, הוא, הואיל, הרוס, הוי, הולך, הון, הומה, הושע, היו, הללו, הלוליה, המו, מהומה, מוריה, הפוך, פונה, הריון, רוה, הרמון, שנואה, שמועה, ואלה, חוילה, חומה, טובה, יאהשיהו, גבוה, יהוא, יהודי, יהויכין, יהויקים, יהוי, יונה, חזקיהו, יורה, יפה, תאוה, כויה, חולה, לוה, מלוה, רוה, תושיה, תנופה, מורה, מורשה, מסוה, מנוחה, תוגה, משתחוה, נאוה, נוה, נטויה, עונה, עויהו, צדקיהו, צופה, צפניה, צוריה, שוה, שושנה, שונה, שואה, שלוה, שמונה, שמיעה, תהום, תולעה, תמונה. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

בבא מציעא (פ"ה, ע"א) - א"ר יהודה אמר רב, מאי דכתיב (ירמיה, ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת, ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ. דבר זה אמרו חכמים ולא פירשהו, אמרו נביאים ולא פירשהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר (שם, יב) ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם. וכן כתיב (דברים, ד, כו) כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ.

כי תחלה נתגלה כח האבד אצל יושבי הארץ הכנענים, כמ"ש בשפתי כהן (במדבר, כה, ז) וז"ל, לא ישכב עד, סופי תיבות אבד, שלא ישקטו עד אבוד הכנענים, והם ירשו ארץ, עכ"ל. אולם בקלקול נתהפך כח האבד מן הכנענים וחל על ישראל בכלל, ועל החסיד בפרט, כמ"ש (מכה, ז, ב) אבד חסיד מן הארץ, מן הארץ דייקא. ויתר על כן, חל כח האיבוד בארץ עצמה, אבדה הארץ, כמ"ש (איכה, ב, ט) טבעו בארץ שעריה, אבד ושבר בריחיה.

ויתר על כן איתא באור החיים (דברים, ח, יט) וז"ל, הרני מתרה בכם כי אבד תאבדון, פירוש בתחילה אבידה אחת תאבדון, והוא שתהיו כגוים חסירי התורה שישכחם ה' מהם ויהיו כגוים. ואז כגוים אשר ה' מאביד וגו', כן תאבדון זו אבדת עצמם. וכפי זה תיבת כגוים נמשכת למעלה, לומר דמיון האבדה שיהיו כגוים, ונמשכת למטה לדמיון אבדת הגוים עצמם מן הארץ, עכ"ל.

ויתר על כן הוא בבחינת מש"כ (איוב, יח, יז) זכרו אבד מני ארץ. שלא נשאר לו זכר כלל. כי השרישו רבותינו שכל דבר שקיים בעולם, אף כאשר נסתלק, מ"מ משאיר רשימו במקום שבו היה תחלה, וזהו "זכרו" שנשאר ממנו. אולם כאשר יש איבוד גמור לא נשאר זכר בחינת הזכר שברשימו, אלא רק בחינת נוק' שבו, בחינת רשימו, רשם, שמר. ודו"ק היטב.

וזש"כ "אבד תאבדון" מהר מעל הארץ. כי איבוד חדא הוא בבחינת גלות כמ"ש בתורה תמימה (דברים, יא, יז) וז"ל, אינו מפרש ואבדתם מלשון אבידה ממש וכו' (אלא) מפרש ואבדתם מלשון גלות, וכו', ומצינו השם אבד יונח על הגלות, כמו ובאו האובדים בארץ אשר (ישעיה, כז), וכן את האובדות אבקש, ואת הנדחות אשיב (יחזקאל, לד), עכ"ל. אולם אבד תאבדון, זהו איבוד גמור. ויתר על כן אף זכרו כנ"ל.

וממהות התיקון, להחיל כח זה על ע"ז, כמ"ש (דברים, יב, ב) אבד תאבדון את כל המקומות אשר אבדו שם הגוים. ואמרו (ע"ז, מה, ע"ב) שצריך לשרש אחריה. והיינו לעוקרה, לעקור זכרה, ולעקור הרשם שלה. וכאשר יעקר אף הרושם שלה יהיה גילוי אורו של משיח. ■ המשך בע"ה

שבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עורו, כי פגם בכח ההיפוך. ואמרו (ברכות, נח, ע"ב) ראה את הכושי וכו', אומר ברוך משנה את הבריות.

ועוד. איתא (פרקי דר"א, פי"א) אחשוורוש מלך בחציו של עולם, קט"ז מדינות, ובזכות אסתר נתוספו לו י"א מדינות, שנאמר אחשוורוש המלך מהדו ועד כוש. כוש הוא הי"א. וסוד הי"א כאשר מצרפים את הדעת, כנודע, שיש י"ס, וכאשר מצרפים את הדעת נעשה י"א.

תט מים. ועיין ר"ש (פרה, פי"ב, מ"ז) כוש של רובן, פי' בערוך שטווין בו אורבני, והוא גמי היוצא מן המים, ועושין ממנו מחצלאות.

גבורה שס"ה גידין באדם. וכן במקום. ואמרו (תנחומא, קדושים, י) למה נקראת אבן השתיה, שממנה הושתת העולם, והיה שלמה יודע איזה גיד הולך לכוש ונטע עליו פלפלין. ועיין יומא (פא, ע"ב) שאמרו עץ שטעם עציו ופריו שווה, הוי אומר זה פלפלין. והוא בחינת המן, המן העץ אשר אמרתי לבלתי אכול ממנו אכלת, מעצם העץ, פלפלין. ועיין עוד מהר"ל (באר הגולה, באר השישי, פ"ד, ד"ה ומקשה) וכושים יש להם התייחסות אל האש שהם שחורים (רש"י, במדבר, יב, א) מכח חום השמש, שהוא אש.

ועוד. כתיב (יחזקאל, כד, יד) כדרכיך וכעלילותיך שפטוך, ר"ת כוש. כלומר שנפשטו במדת הגבורה כפי מעשיהם.

תפארת מדת אמת. ועיין סוכה (נג, ע"א) בהנהו תרתי כושאי ושלחם ללוז מקום אמת ומתו בכניסה לשם, כי שם נגלה דבר והיפוכו, אמת לעומת שקר.

ועוד. ת"ת - חמה. ועיין תפא"י (נגעים, פ"ב, מ"א, א, יכין) ומדיש שם התגברות השמש ביותר לכן תושבי ארץ כוש הם שחורים ביותר. וכתיב (תהלים, פד, יב) כי שמש ומגן - ר"ת כוש. וכאשר מוסר המגן נעשה שחור ביותר.

ועוד. ת"ת, ישראל. ואמרו (אבות דר"נ, מג) ג' נקראו כושים, ישראל, צפורה, ושאל. ואף עבד מלך, עיי"ש. ועיין מו"ק (טז, ע"ב) שמוסיף אף צדקיה.

ועוד. קושט אחד מסממני הקטורת. קושט מלשון אמת בארמית. ובירושלמי (עירובין, פ"ט, ה"ד) כושת, היא קושט. עיי"ש בפני משה.

כתו אין בו השגה, בחינת כושי - שחור. ועיין פנים יפות (בהעלותך, יב, א) וז"ש כי אשה כושית לקח, שקיבל אור גדול שנדמה בעיני העולם לשחרות.

חכמה מיכל בת (שאול) כושי, היתה מנחת תפילין ולא מיחו בה חכמים (עירובין, צו, ע"א). היתה מנחת תפילין של רש"י - בינה - אמא, כנודע, ולא מיחו. אולם בירושלמי (ברכות, פ"ב, ה"ג, והובא בתוס') איתא שיטת חזקיה בשם ר' אבהו שמיחו בידה חכמים, והוא תפילין של ר"ת מדרגת חכמה, אבא. וזה אינו שייך לנוק', ולכן מיחו בה והבן שבודאי כפשוטו קאי על אותו תפילין. אולם בפנימיות, על תפילין של רש"י - אמא, לא מיחו. ועל תפילין של ר"ת - אבא, מיחו.

ועוד. חכמה, ניקוד פתח, מקום הפתיחה, בחינת פיה פתחה בחכמה. ועיין ילק"ש (תהלים, תרע"ז) א"ר אחא, הכושים הללו יודעים לסבב את הפתחים. בתחלה אומרים יש לכם מעט מים, מששתה, הוא אומר יש לכם בצל אחד וכו'.

בינה הנותן לשוכי בינה לבהחין בין יום ובין לילה. שכו, כוש-י.

ועוד. יין - בבינה ישמח לבב אנוש - בינה - לב. ואמרו (ב"ב, צז, ע"ב) יין כושי. וכן (ע"ז, לא, ע"א) יין של עין כושי. ועיין שו"ע בשם הר"מ (או"ח, רע"ב) שאדום שלקה, כמ"ש שחור אדום שלקה הוא, נעשה שחור, כושי. ועיין ילק"ש (שמות, קסח, ד"ה ויהי) שמלך משה על כוש מ' שנה. בן מ' לבינה. ולפ"ז לקח אשה כושית ממש. עיין תרגום יונתן (בהעלותך, יד, א) ודברי הימים. ועיין מגלה עמוקות (אופן רכא) ומ' שנים אמצעיים שמלך בכוש הכניע קליפת כוש.

ועוד. בינה - לב. כתיב (תהלים, עג, כו) כלה שארי ולבבי, ר"ת, כוש.

דעת "והאדם ידע", חיבור זו"ן. ואמרו (סנהדרין, קט, ע"א) ת"ר, ג' שימשו בתיבה, וכולן לקו, וכו'. חם לקה בעורו, ויצא ממנו כוש, דכתיב (בראשית, י, ו) ובני חם כוש. ושורש המרידה בקב"ה ע"י נחש, כי "יודע" אלקים וגו'. ולכך כתיב (שם, ח) וכוש ילד את נמרוד. מרידה בקב"ה שגנוז בכוש. וסוד כוש, דעת המתהפכת, ולכך מהפך ומורד בקונו. וכתיב (ירמיה, יג, כג) היהפך כושי

בלבביפדיה - קבלה | מהודו עד וכוש: פורים

שבעין שדרכו רואים, כגון השחור שקובץ הכל אליו.

ועוד. עיין ספרי זוטא (פי"ב, א) שהיתה צפורה וכו', וכושית במלכות.

ועוד. מקום ביהמ"ק. כוש ר"ת ובין כתפיו שכן.

נפש מעשה - נפש - עיין (מו"ק, טז, ע"ב) וכי כוש שמו והלא שאול שמו, אלא מה כושי משונה בעורו, אף שאול משונה במעשיו. ועיין נועם אלימלך (בראשית, ד"ה ונהר) כמו שיש לפרש מלת כוש לטובה, שהיה משונה במעשים טובים, כמו כן יש לפרש בהיפך וכו'.

רוח מקום הבחירה בין יצר טוב ליצר הרע. ועיין צפנת פענח (יתרו, ד"ה ובזה) והיצר הרע נקרא כוש, שחור, שמשחיר פני אדם.

נשמה ענוה. ועיין מאור ושמשי (בראשית, ד"ה וזה ונהר) הוא הסובב את ארץ כוש, שהוא משונה בעורו, כן הוא בהכנעה וענוה. ועיין ספרי זוטא (פי"ב, א) שהיתה צפורה כושית בעניות, ושורש עניות וענוה חד הם. ואיתא במדרש למה האל"ף ויקרא זעירא, חד אמר משום שהיה עניו, וחד אמר שלקח אשה כושית. ושורשם חד.

וזה לפי פירוש כושית כעורה, ומחמת שהיא ענו לקחה. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה קל) וע"ז השיבה התורה וסמכה תיכף (לאשה כושית לקח) והאיש משה עניו מכל האדם, כי ע"י שהיה ענו מכל האדם, היה אפשר לו להיות פרוש לגמרי. והרי שהן הלקיחה והן הפרישה מכח ענוה.

חיה עיין שם משמואל (יתרו, תרע"ז) ולזה סיבב השי"ת שיהי' משרע"ה מלך בכוש והכניע את קליפת כוש, כי משרע"ה זכה לבחינת חיה שהוא נגד היו"ד שבשם הוי"ה, ע"כ היה בכוחו להכניע את כוש שהוא הראשון לעומת האות הראשון שבשם הוי"ה כי כוש היה בכור.

יחידה כושי, נבדל מכולם ועומד לעצמו, יחיד, יחידה. ועיין מחשבות חרוץ (אות ה) דהיהפוך כושי עורו, כי העצמיות אין מתהפך, רק ההתפשטות. ■ המשך בע"ה

בשבוע הבא - נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה - להארות, הערות, והוספות:

rav@bilvavi.net

נצח כוש מהלך ז' שנים (שה"ש רבה, ו, ג). וזהו מהלך ברגליו, נו"ה.

הוד ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. רכוש אותיות ר-כוש.

ועוד. מעד ברגליו ונפל נקרא כושל, כוש-ל.

ועוד. עיין רש"י (יומא, לד, ע"ב, ד"ה הנדוין) הנדוין, שהיו מפשתן של ארץ הינדוין, והיא ארץ כוש, כדמתרגם יונתן בן עוזיאל, היהפוך כושי עורו, הינדוואה. לשון הוד. והר"ן שם נחלק עליו שהוא הוד ולא כוש.

ועוד. האשה הכושית, מגיד שהכל מודים ביופיה, כשם שהכל מודים בשחרותו של כושי (תנחומא, צו, יג). וזהו מהודו ועד כוש. מודים בכוש.

ועוד. כתיב (בראשית, לח, ב) וירא שם יהודה בת איש - כנעני ושמו שוע, ר"ת, כוש. ומשם נולד משיח מיהודה - הוד.

יסוד שאול בחינת יסוד (עיין עץ חיים, שער ח', פ"ד, דף לח ע"ב), משה הוא יסוד דאבא ושאול המלך היה מבחינה זו. וזו הארת פורים כנודע בשער הכוונות. ועיין פסיקתא זוטרתא (בהעלותך, קג, ע"ב) על דברי כוש, זה קיש (שאול) יו"ד במקום ו"ו, וכו', קו"ף תחת כ"ף. ועוד. כושית, כו-שית. ו"פ כ"ו עולה קנ"ו, גימ' יוסף.

ועוד. עיין אלשיך (איוב, כח, ד"ה והחכמה) פטדת כוש, היא אבן מסוגלת לקרר האדם מתאות המשגל, כמ"ש הר' בחיי. והוא היפך אבי כוש ששמש בתיבה. ועיין תורת המגיד (תהלים, ד"ה כוש) וזהו כוש ששם היתה אהבה רעה, ניאוף.

ועיין דובר צדק (עמ' רז, ד"ה ושלמה המלך) סובב את כל ארץ כוש, וידוע דהשחרות והיופי בכל מקום הוא בשמירת הברית. ועיין פרי צדיק (בראשית, יא) וקליפת כוש הוא פגם הברית שבא מחם ששימש בתיבה. ועיין שם לראש חודש כסלו אות ג'.

מלכות אתרוג - מלכות כנודע, כנגד ה' בתראה. ואמרו (סוכה, לד, ע"ב) אתרוג הכושי פסול. בחינת שחורה אני.

ועוד. אבן במלכות. וכתוב (איוב, כח, יט) ולא יערכנה פטדת כוש - אבן טובה. ועיין אלשיך (שם) שהוא גוון מקבץ הראות יותר משאר אבנים. כדוגמת השחור

מצינו בספרי בפרשת זכור, "ויזנב בך כל הנחשלים אחרך. מלמד שלא היה הורג אלא בני אדם שנמשכו מדרכי המקום ונחשלו מתחת כנפי הענן". א"כ, מי שהיה תחת הענן, עמלק לא יכול היה להילחם בו, אלא מלחמת עמלק היתה באותם שנפרדו מהבורא עולם, ויצאו מחוץ לענן. כמו שתירגם יונתן בן עוזיאל "הינון גובריא משבטא דבית דן דהוה בידיהון פולחנא נוכראה והוה עננא פליט יתהון", וכן איתא בתנחומא (כי תצא פ"י, מובא ברש"י על יחזקאל ט"ז ט"ו). א"כ נקודת המלחמה בישראל כאן לא היתה מצד החיבור שלהם לקב"ה, אלא בישראל כישראל, אלו שיצאו מחוץ לענן. מאידך בפסיקתא רבתי (פרשה י"ב על פרשת זכור), מצינו דרך מלחמה שונה, "אשר קרך בדרך, מה עשה עמלק הרשע, סיפר ייחוס שמותם של ישראל ממצרים, והיה עומד לו לחוץ ענני כבוד וקורא לכל אחד ואחד בשמו, ואומר פלוני בן פלוני צא שאני מבקש לעשות עמך סחורה, והיה יוצא והוא הורג, זה אשר קראך". כאן מבואר בדברי חז"ל סוג אחר של מלחמה, לא באלו שהיו מחוץ לענן, אלא באלו שהיו בתוך הענן ועמלק הוציאם בערמה לחוץ. א"כ זו מלחמה בחיבור של הכנס"י לקב"ה, שעמלק מנסה לנתק אותם מהקשר שלהם למציאות בורא העולם. בין כך ובין כך חזינו שלא יכול היה עמלק להלחם באלו שבתוך הענן, אלא רק באלו שיצאו לחוץ. מאידך אמרו על עמלק, יודע את ריבונו ומתכוון למרוד בו (ע"י ר"י הוטנר פסח מאמר כ"א אות ו', וכן הרבה בתורת חסידות חב"ד), וזהו מלחמה בקב"ה עצמו כביכול ח"ו. והרי לנו ג' סוגים של מלחמה. א. בכנס"י. ב. בחיבורם לקב"ה. ג. בקב"ה עצמו כיכול.

מהו זריקת מילות כלפי מעלה

מובא בחז"ל (תנחומא כי תצא פ"י, מובא ברש"י שם), "ויזנב בך, הכה אותן מכת זנב, וכו' מה היו בית עמלק עושין, חותכין מילותיהן של ישראל וזורקין כלפי מעלה ואומרים בזה בחרת, הוי לך מה שבחרת". וע"י בבעל הטורים שכתב ש"ויזנב בך" בגימ' "זה מילה". זוהי מלחמה בחיבור של הכנסת ישראל עם בורא העולם, שהיא מהותה של הברית מילה. אותה הברית היא ששומרת אותם חבוקים ודבוקים בבורא העולם בתוך הענן. זריקת המילה כלפי מעלה היא הנסיון להפקיע את אותה ברית, כדי שיוכל למשוך אותם מכח הענן ולהוציא אותם לחוץ. אבל בעומק, שורש הדבר לא בא מעמלק, אלא שהקב"ה רצה כביכול שישלוט עמלק בישראל, והסיח דעתו מהם קמעא, וזה החליש את כח הברית, ועל ידי זה שלט בהם כוחו של עמלק. דכל זמן שהדעת היתה מחברת, והברית מילה היתה בתוקפה, וכח הענן היה ביניהם, אזי לא היתה מציאות שעמלק יוכל להילחם עם ישראל. ושורש הסחת הדעת של הקב"ה מהם נבע מכח הסחת דעתם מהקב"ה. כל זמן שאדם מחובר בברית, הוא אינו יכול לשמוע הצעה של פרקמטיא. רק כשהוא מתנתק פורתא אזי יש לו נכסוף נכספתי למקום אחר.

אחדות בין כנס"י לקב"ה מכח האחדות בין משה ליהושע

הנה בפרשת ויבא עמלק, אמר משה ליהושע "בחר לנו אנשים",

השבת של בורא העולם. יתר על כן, השבת הראשונה היא בערך השבת שקדמה לבריאת העולם (ע"י שער מאמרי רשב"י על האד"ר דף קל"ה א' בענין שבת העליון), שהרי כביכול קודם ימי בראשית הקב"ה בודאי שבת (הבי"ת רפויה). השבת השניה היא זכר ליציאת מצרים, זו כבר השבת דעם ישראל. אמנם השבת הראשונה היא כאמור כנגד השבת של הבורא עולם, ולכן אלמלא שמרו ישראל שבת אחת לא היתה שולטת בהם אומה ולשון. כי מכח שמירת השבת היו משביתים את כוחות הרע בעולם, ולא היתה שולטת בהם אומה ולשון. אבל על ידי שהם לא שמרו את השבת, בא עמלק ונלחם בהם. ומ"מ זו מלחמה בבורא עולם, ואינה מלחמה בהם. מלחמת עמלק בישראל היא כאשר הם לא שמרו שתי שבתות. אבל כאשר לא שמרו שבת אחת ובא עמלק, זו מלחמת עמלק כביכול בבורא עולם.

טעם שלישי - כנגד האחדות בין הכנס"י לקב"ה

טעם שלישי מצינו בחז"ל לביאת עמלק. דהנה בפרשת כי תצא, קודם פרשת זכור, מובאת פרשת המשקולות (כי תצא כ"ה י"ג). מבואר שם האיסור להחזיק משקולות שאינן מאוזנות לגמרי. לא תהיה לך אבן אחת כבידה ואבן אחת קלה, להטות את המאזנים. מזהירין חז"ל (תנחומא כי תצא פ"ח, מובא שם ברש"י), "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן לא יהיה לך בביתך, מה טעם כי תועבת ה', מה כתיב אחריו, זכור את אשר עשה לך עמלק". שמעינן שאם אין משמרים את מצות משקולות, בא האויב שהוא עמלק. נתבונן מהו ענין טעם שלישי לביאת עמלק. אלא הם הם הדברים שביארנו עד השתא. ישנה מלחמה שעמלק נלחם בכנסת ישראל. ישנה מלחמה שעמלק נלחם בבורא עולם. וישנה מלחמה שעמלק נלחם באחדות שביניהם. הנה מצינו שדורשים חז"ל (פסיקתא רבתי פרשה ט"ו) לגבי האחדות בין כנס"י לקב"ה את הפסוק בשיר השירים "פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי, וכו' רבי ינאי אומר תמתי תיומתי, לא אני גדול הימנה ולא היא גדולה ממני". כביכול כנס"י והקב"ה הם תאומים. ולכן ניתנה התורה בחודש סיון שהוא מזל תאומים. כאשר המשקולות תאומות ישנה אחדות. אבל כאשר המשקולות שונות, אזי אין אחדות. וכאשר אין אחדות בין כנס"י לקב"ה, עמלק בא.

סיכום הטעמים לביאת עמלק

הרי שמצינו ג' טעמים בחז"ל מדוע עמלק בא. סיבה אחת כלפי הכנסת ישראל שרפו ידיהם מן התורה. סיבה שניה זו מלחמה כביכול בבורא עולם, אלמלא שמרו שבת אחת - שבת בראשית, ובעומק יותר שבת שקדמה לעולם. והסיבה השלישית היא כאשר עוברים על איסור משקולות מאבדים את בחינת תאומתי, בחינת תאום לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני, אז עמלק נלחם בחיבור של הכנסת ישראל עם הבורא עולם.

עמלק נלחם רק במי שהוא מחוץ לענן

והנה מצינו כמה דעות בחז"ל כיצד נלחם עמלק בישראל. דעה אחת

לעוזרו להגביה ידיו כלפי מעלה. וידועים דברי חז"ל במשנה (ר"ה כ"ט א'), "כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, ואם לאו היו נופלים". א"כ כדי לנצח במלחמה, בעינין לכח השילוש של שלשת כוחות המלחמה, ועל ידי שמשעבדים ליבם לאביהם שבשמים, אזי ישנו כח השילוש הזה של המלחמה, ששורשו הוא הכח של החיבור של הכנס"י בקב"ה, וכך זה הוא הכח המנצח.

מחית זכר עמלק ומחית זכר עמלק

איתא בחז"ל (זוהר בשלח ס"ו א'), "כתיב כי מחה אמחה, וכתיב תמחה את זכר עמלק, אלא אמר קודשא בריך הוא, אתון מחון דוכרניה לתתא, ואנא אמחה דוכרניה לעילא". כלומר, כאשר אתם תמחו את זכר עמלק מלמטה, אזי אני אמחה את זכר עמלק מלמעלה. ובעומק יותר, מכיון שהמלחמה היא משולשת, ממילא ישנה מחיה מלמטה, ישנה מחיה מלמעלה, וישנה מחיה שהקב"ה וכנס"י מוחים ביחד. והנה ידוע (ב"ב כ"א א'), מה שטעה רבו של יואב בן-צרויה ולימד את יואב מחה תמחה את זכר עמלק, כלומר רק את הזכרים, במקום את זכר עמלק. עומק הדבר. זכר הוא בחינת הנותן, א"כ מחית זכר עמלק היא כנגד מלחמתו של הקב"ה בעמלק. זה סוג אחד של מלחמה בעמלק. משא"כ מחית זכר עמלק, זוהי המצוה בפרשת זכור, והיא שייכת לכנס"י, ונצטוונו שלא להשאיר לו שם כלל, ואפילו לא בהמה של עמלק. כי זו היתה טעותו של שאול, שלא הבין למה נצטווה להרוג את בהמות עמלק, שהרי אין זה כתוב בתורה, ולא ידע שעמלק מכשפים הם ומשנים עצמם לדמות בהמה, כדי שלא יהרגום (עי' רש"י ומהר"י קרא בש"א ט"ו ג', ועי' ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח דף י"ז ב'). לכן יש למחות כל דבר שמזכיר את המציאות של עמלק. וזו מחיה מצד המקבל, שמוחה כל דבר שמזכיר למקבל את קיום עמלק.

כאשר השם שלם אז ויראו ממך

כתוב בסוף פרשת ויבא עמלק, "כי יד על כס י"ה מלחמה להו"יה בעמלק מדר דר". ודרשו חז"ל (תנחומא כי תצא פי"א, מובא ברש"י בפרשת בפרשת ויבא עמלק), אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק. אין השם שלם פירושו שיה לעצמו וו"ה לעצמו. עומק הענין. מטרת עמלק היא לחלק, להפריד את הקשר של הקב"ה לכנס"י. ע"י שאין השם שלם, ממילא מופרדת הכנס"י מיוצרה. תוצאת החיבור של כנס"י עם הקב"ה הוא "כי שם הו"יה נקרא עליך ויראו ממך" (כי תבוא כ"ח י'). ועל עמלק נאמר "ולא ירא אלקים" (כי תצא כ"ה י"ח). מכיון שאין השם שלם, לכן עמלק אינו ירא מישראל. כאשר ימחה שמו של עמלק, אז יתאחד השם ואז יתקיים במהרה בימינו, "כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". זו תהיה הגאולה במהרה בימינו, שאז תהיה אחדות גמורה בין הכנס"י לקב"ה. כאשר השם יהיה שלם, אז הוא ישרה על המקבלים בשלימות, ואז תהיה האחדות השלמה בין הנותן למקבל, בין קודשא בריך הוא לכנסת ישראל. ■ מספר מועדי השנה

ופירש רש"י ע"פ המכילתא (על הפסוק) והתנחומא (בשלח פכ"ו), "בחר לנו, לי ולך, השווה לו. מכאן אמרו יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך. וכו'. ומורא רבך כמורא שמים מנין, שנא' אדני משה כלאם, כלם מן העולם, חייבין הם כלייה המורדים בך כאלו מרדו בהקב"ה". א"כ הישווה משה רבינו את עצמו ליהושע, וכן יהושע הישווה את משה לקב"ה. וזוהי למעשה הישווה יהושע את כנס"י לקב"ה. ויש להבין למה השווה זאת שייכת לפרשת עמלק. אלא הם הם הדברים שנתבארו עד השתא. מלחמת עמלק היא מלחמה משולשת - בקב"ה, בכנס"י, ובאחדות ביניהם. אחדות זו היא אחדות בין הנותן למקבל, ובאה לידי ביטוי בהשוואת משה רבינו את עצמו ליהושע. דכאשר מתגלה שמשה ויהושע הם אחד, ממילא ישנו חיבור גם בין הנותן למקבל בשרש, דהיינו בין הקב"ה לכנס"י. ומכח כך גופא יכולה כנס"י לנצח את עמלק. מאידך, פירוד בין משה ליהושע היה גורם לעמלק להפריד בין הקב"ה לכנס"י.

מלחמה בעמלק קודם שנולד, ומלחמה בראשי גיבוריו

בפרשת לך לך (י"ד ז'), מסופר שארבעת המלכים בדרכם להלחם בחמישה מלכים, היכו את שדה העמלקי. המדרש (בר"ר מ"ב ז'), מובא ברש"י, מקשה, הרי עמלק עוד לא נולד, ומתוך המדרש, מגיד מראשית אחרית, כלומר נכתב שם על שם שאותו מקום עתיד להקרא כן, אבל בזמן משה כבר נקרא כן, ולא אמר זאת משה כנבואה עתידית. אלו הם פשוטם של דברים. אבל בעומק מבואר כאן, שישנו אופן מלחמה בעמלק עוד לפני שנולד. מאידך נאמר "ויחלש יהושע את עמלק וכו' לפי חרב" (בשלח י"ז י"ג), ופירש התנחומא (בשלח פכ"ח, מובא ברש"י), "ירד וחתך ראשי גבורים שלהן לפי חרב, למדנו שמלחמה הזו ע"פ הגבורה היתה", כלומר מכיון שהרג רק את הגבורים ולא את החלשים, ע"כ שע"פ הדיבור היה. שני אופני מלחמה הללו הם בעצם שני סוגי ההבחנה שביארנו לעיל. ישנה מלחמה לעמלק בקב"ה. על הקב"ה נאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם (תדב"א רבה פכ"א, מובא בסידור קודם שחרית), א"כ זו מלחמה שלמעלה מהבריאה, למעלה מהזמן, ולכן מצד עמלק היא עוד קודם שנולד. זו מהות של מלחמה בין דבר שאינו בר-הוולדות לבין דבר שעוד לא נולד. וכן ישנה מלחמה לעמלק בכנס"י, שכנס"י היא שרש קיום הבריאה, היא הראש, ישראל אותיות ל"ראש. לכן מלחמת ישראל בעמלק היא כנגד "ראשית גויים עמלק" (בלק כ"ד כ'), דהיינו כנגד ראשי עמלק שהם גיבוריו. והמלחמה השלישית, כנגד האחדות בין ישראל לקב"ה, ביארנו לעיל הענין ההשוואה שעשה משה בינו ליהושע, ומכח הארת השווה זו נלחם בעמלק.

משה אהרן וחור עלו לראש הגבעה

כפי שביארנו, המלחמה בין כנס"י לעמלק היא מלחמה משולשת. והנה במלחמה עצמה עלו משה אהרן וחור אל ראש הגבעה. וידי משה היו כבדות, ואהרן וחור הם אלו שאוחזים את ידי משה. רואים אנו מלחמה בצורה של שילוש. משה רבינו באמצע, אהרן וחור מצידו,

שאלות ותשובות – פורים

שאלה עבודת הנשים בפורים

שלוי למו"ר רב שליט"א,

א. מהי עבודת האשה בפורים? באיזה נקודות יש לאשה להתבונן בפורים?

ב. ובפרט אם קשה לה להרגיש את קדושת הפורים, כיון שנראה לה שכל שמחת פורים רק לאנשים שיש להם את השמחה הבא מהשכרות ודברי תורה בפורים, באיזה נקודה יש לאשה להתבונן ולהתרכז בה, כדי להרגיש איך שה"נס פורים נעשה ע"י הנשים", ו"בזכות נשים צדקניות נגאלו", התקשרות לאסתר המלכה, וכו'?

ג. ובפרט אם האשה מפחדת על מצב בעלה וילדיה בפורים (כמו הרבה נשים בפורים, שהמציאות הכואבת הוא שהרבה נשים "שונאים" את יום הפורים ר"ל, מרוב טרדות היום שיש להן, ואותם נשים (ולא מועטים הם!) מצפים לגמור הפורים כדי שהכל תחזור לנורמלי...) במצב כזה איך האשה יכולה לשמוח בפורים עם כל הבלבול המתחרש סביבה?

ישר כחך מאד להרב.

תשובה

ימי הפורים יש בהם כמה חלקים, ודין שכרות בפועל שייך יותר אצל גברים, כפי גדריו ודיניו שנתבאר בפוסקים. אולם ישנם חלקים רבים נוספים ששייכים להן באישה והן באשה.

נתבונן בקצרה בכמה מהם. וכל דברים אלו צריכים שיעשו כל אחת לפי כוחותיה, ולא מצד שום לחץ חברתי, משפחתי, נפשי. כי פעמים רבות פועלים לפי המקובל, ובזה נעקר כל השלוח והשמחה.

א. מקרא מגילה: הן באופן מעשי, שהן אנשים והן נשים חייבות במקרא מגילה. והן באופן פנימי, כנודע, מגילת אסתר, מלשון גילוי ההסתר, להתבונן ולראות איך וכיצד להפוך כל הסתר לגילוי. והוא ע"י צירוף כל חלקי המאורע, כמו שמסופר במגילת אסתר, סיפור הדברים מראשיתו בפרוטרוט עד לאחריתו. והוא היפך מראית כל פרט לעצמו.

וכן ע"י מבט פנימי ללמוד כל אחד ואחת לפי ערכה את תנועת ההנהגה הפנימית של הבריאה, כמו שבואר בהרחבה בספר דעת תבונות. ועי"ז להביט על כל מאורעות הקורים בעולם במבט של השגחה, הטבה, וגילוי יחודו, כמו שהרחיב שם הרמח"ל בדעת תבונות.

ב. משלוח מנות: להרבות אהבה ורעות. ובאופן מעשי לשלוח ב' מנות לזולתה. ובאופן פנימי, להתבונן את מי אוכל לשמח במשלוח מנות. ואזי להתבונן מה יהא בתוך המשלוח באופן שישמח בפרטות לפי טבעו וצרכו של מי שמקבלו. וכן אופן המשלוח, כמות, איכות, יופי, עיצוב, וכדו', כל אחת לפי יכולותיה וכוחות נפשה, ולא מעבר לכך.

ויתר על כן שהנתינה תהא לא רק מעשה בפועל, עם מחשבה שכלית בלבד, אלא מתוך עומק הלב, עם אהבה ושמחה לשמח את הזולת.

ובכלל זה לשמח את ילדיה בתחפושת וכדו', אולם לפעול כפי כוחותיה בשמחה.

ג. מתנות לאביונים: לחפש מי שנצרך ביותר והנתינה משמחתו ביותר ולתת לו דייקא. דבר זה נצרך בשיתוף עם הבעל על דרך כלל, בעיקר מצד סכום הנתינה.

ד. סעודת היום: יש להשתדל להכין מאכלים ערבים לכל אחד לפי טעמו, בדבר המשמחו. ובעיקר יש לתת את הדעת בסעודה שיעשה באופן פנימי של התעסקות בענייניו של יום ומהותו, ולא באופן של דברי ליצנות שמעוררים את כח הקליפה הטמאה שבנפש.

ה. תכלית מהות היום להגיע למקום הפנימי שבנפש של מעלה מן הדעת. וגברים, שעבודתם תלמוד תורה, בונים את כח השכלי בכל ימות השנה, ולכך נצרך יין (או שינה) על מנת לבטל בנין של דעת זו. אולם נשים שפטורות מתלמוד תורה, קרובות יותר לביטול הדעת, והגעה ל-למעלה מן הדעת, שהוא מקום התמימות.

ומצד כך עיקר עבודת היום, "תמים תהיה עם ה' אל-קיי", ללכת עמו ית"ש בתמימות, בלי שום חשבון, לחוש את אהבתו (הדר קיבלוה - את התורה - בימי אחשורוש - מאהבת הנס) ללא גבולות, לחוש את נתינתו מתוך אהבה זו, להצילנו מן הצרה, ולהיטיב לנו. ומתוך תפיסה זו לחוש מתיקות ונעימות בקרבה אליו ית"ש. וזהו שורש מקום השמחה האמיתית, שמתוך קרבה זו נעשה האדם קל בכל גופו בכלל וברגליו בפרט, ונפשו נוטה לשירה וריקוד, כשירת מרים.

ולכך דייקא הנס נעשה ע"י נשים, כי הנשים קרובות יותר לתמימות זו. ומה שאצל גברים נצרך שתייה רבה על מנת להגיע לכך, אצל נשים הדבר קרוב לכך ללא שתיה. אולם נצרך מעט התבוננות, השקטה, וכניסה לעמוק העמוק ביותר בנפש כל אחת לפי ערכה.

שאלות ותשובות - פורים

שסעודת פורים כנגד סעודת הליתן דלעתיד לבוא. חיפשתי בכל הספרים למצוא מקור לאכילת דגים בסעודת פורים אבל לא מצאתי מקור לזה (רק שאוכלים דגים בחודש אדר משום מזל אדר דגים). האם הרב יכול להביא קצת מראה מקומות למנהג הזה? תודה רבה ופורים שמח.

תשובה מזל אדר דגים, מאיר בפרטות ביום הפורים. עיין מועד לכל חי, סימן לא.

נודע מדברי הגר"א שיום הכיפורים הוא חציו לה', ויום הפורים חציו לכם. ומה שאי אפשר לאכול ביום הכיפורים נאכל בפורים. ועוד נודע שביום הכיפורים גופא, אוכל בתשיעי כפלים, מזון הראוי לעשירי. והן ב' בחינות בחציו לכם של יוה"כ.

וכתב הרמב"ם (פירוש המשניות, יומא, פ"א, מ"ד) לא יאכל ערב יוה"כ דבר מן המאכלים המרבים את הזרע, כדגים, וכו'. ולכך אי אפשר להשלים אכילת תדגים של יוה"כ בערב יוה"כ ונצרך להשלימו בפורים. ויעיין תוספות כתובות ה, ע"א, להיפך. ועיין ב"ח, או"ח, תרח. ובפוסקים שם. ודייקא סיפא של המגילה, תיבת "זרעו" ולכל זרעו. מרבים את הזרע ודו"ק, כדגים שפרים ורבים. וזהו לשון פורים - פרה ורבה. ועוד. כנגד מ"ש אלהים של אלו ישן הוא (עה"פ ישנו עם). וכנגד כך נגלה עינא פיקחא, עין של דג כנודע. ומטעם כך כתבו (עיין בן איש חי, שנה ראשונה, וילך) לאכול דגים בערב יוה"כ, וה"ה לפורים.

שאלה מנהגים זכר להמן בפורים - טעמים

מה הסיבה שבפורים יש שנוהגים ללבוש כובע באותו צורה שהמן הרשע לובש (הנקרא "כובע המן")? איך לובשים כובע הדומה לאותו כובע של אותו רשע הצורר לעם ישראל.

וביותר צ"ע איך אוכלים בפורים את העוגות שנקראים "המן-טאהשן", איך אוכלים דבר שהוא זכר להמן, ואיך יתכן שיש זכר להמן שנבלעים בבשרינו ובתוכינו.

חשבת שאפשר הסיבה לכך הוא משום מחיית עמלק, דע"י שאנו "אוכלים" את המן אז מקיים בזה מחיית עמלק (לא לדינא אלא לרמז על כך שאנו רוצים למחות את עמלק). אבל עדיין צ"ע איך מכניסים את "המן" לבשרינו ולא שורפים את העוגות אלה וכדו', ולמה צריך דייקא לאכול את העוגות.

ואפשר הפשט בזה הוא משום דהמן רוצה לבלוע את ישראל כמו דג גדול שבולע דגים קטנים, וכמו שאמרו חז"ל באסתר רבה, ועל זה אנו "בולעים" את המן בפורים, ע"י האכילת

שאלה טחול מקום השחוק

לכבוד מו"ר הרב שליט"א, לכבוד חודש אדר, החודש של "שחוק" דקדושה, הבא עלינו לטובה.

יש אשה שעברה ניתוח (קרוב לעשרים שנה בעבר), והרוז פאים בשעת מעשה אמרו לה שהם צריכים להסיר את הטחול שלה, משום שהיתה בסכנה אז, וכך עשו. אז היא שואלת לי, האם יש בכל זה יש משמעות פנימית יותר, על שאין לה טחול, כיון שהטחול הוא מקור השחוק, וכמו שאמר בחז"ל (ברכות סא.), וא"כ אפשר שזה מורה לה שאין לה את היכולת להשלים את מדת השחוק?

היא שואלת זאת בפרט לאור דברי הרב (בתרגום ללע"ז) בשיעור של הרב על מדת הליצנות בסדרת "דע את מידו-תיך מהות המידות - רוח", שבו הרב דיבר באריכות על ענין שחוק דקלקול ושחוק דתיקון.

ויש לי שאלה בנוגע לזה, כיון שהשחוק בא מהטחול (עכ"פ השחוק התחתון של הנפש הבהמית, כמו שהרב מסביר בכמה שיעורים), א"כ איך אדם יכול לשחוק אם אין לו טחול? וכעין שאלה זו יש לשאול בנוגע לכליות, שה"כליות יועצות", האם זה משמע שאדם שיש לו רק כליה אחת אין לו כ"כ כח העיצה? יישר כחך להרב שליט"א. תודה רבה.

תשובה בכל דבר יש אור וכלי. וכן בענין השחוק. אור - תכונה נפשית. כלי - מקום בגוף שבו שורה ביחוד, והוא הטחול.

וכאשר הוסר הטחול, האור קיים, אולם חסר כלי גמור, אולם מ"מ נשאר רשימו של טחול, ככל דבר בבריאה שהיה ונסתלק, אין הסתלקות גמורה.

וכאשר אין כלי גמור בגוף, האור מתפשט בכל הגוף. ויש בזה חסרון ויתרון. חסרון, שנחסר כלי גמור שהדבר יתקבל בו בהתיישבות. יתרון, שאור השחוק מתפשט לכל הגוף.

שאלה אכילת דגים בפורים - מהו המקור

בסוף השיעור הנפלא של "ראש חודש מזל 014 אדר - דגים" הרב מבאר שאוכלים דגים בסעודת פורים, משום

שאלות ותשובות – פורים

שם משמואל (פורים, תרע"ד). ומשה בחינת דעת, ותכליתו שלא נדע, ולכך לא ידע איש מקום קבורתו. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פ"י). ופע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו). ועיין זוה"ק (בראשית, קסט, ע"א) רמז לשלש גאולות, ע"י משה, מרדכי, משיח. והיינו משה - דעת. מרדכי, "מרדכי ידע", מעתיק מן הדעת לתכלית. משיח - לא נדע, משיח לפי תומו. ועיין עמלק המלך (שער יג, פרק מה). ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן מד) מרדכי הוא דרגא של משה, כמ"ש (חולין, קלט, ע"ב) מרדכי מן התורה מנין, קח לך בשמים ראש (שמות, ל, כג) לך דייקא שהוא דרגא דילך. ועי"ש (אות קפ"ו) ידוע שמרדכי הוא סוד משה, שקול מרדכי כמשה. ולכך קיימו בימי מרדכי מה שקבלו כבר (שבת, פח, ע"א) וז"ש מנין שמרדכי הוא סוד משה והוא כלול מס' ריבוא אותיות התורה, שנאמר קח לך, דייקא שהוא ניצוצו, וכתוב בשמים רא"ש, שהוא נוטריקון ששים רבוא אותיות. ועיין מחברת הקודש (שער הפורים). ושל"ה (שמות, דרוש ואתה תצוה). ושמן ששון (עץ חיים, שער הארת המוחין, פ"ב). ותפארת שלמה (רמזי פורים) בהרחבה. ושפת אמת (פורים, תרמ"ג).

ובשם גורי האריז"ל איתא (עיין יוסף תהלות, קכד, ג) שהיה במרדכי ניצוץ של יעקב. ובכלי חמדה (כי תשא) איתא, מרדכי והמן היו גלגול אדה"ר ונחש. וביערות דבש (ח"א, ד"ג) בשם המקובלים, מרדכי גלגול משה, והמן איש מצרי שנהרג ממנו. ועיין עוד שם משמואל (תצוה, תרעג-ד-ו). וישמח ישראל (שקלים). ואמרי אמת (לפורים). ותפארת שמואל (לפורים). ואמרי מנחם (תצוה, וזכור). ועי"ש (צו) משה ומרדכי יחד עם הכולל, בגימט' כתר.

ועיין עוד זרע קודש (תצוה). ואמרי נעם (לפורים). ואוצר החיים (וילך). וליקוטי הלכות (או"ח, תפילין, ה"ו. שבת, ה"ג. יו"ד, קרחה וכתבת קעקע, ה"ג. מילה, ה"ד. חו"מ, העושה שליח לגבות את חובו, ה"ג. מתנה ומתנת שכיב מרע, ה"ג). ואהבת שלום (לפורים). ודברי אמת (זכור). ודברי חיים (זכור). וישמח משה (כי תשא). ושכל טוב (ח"א). ויערות דבש (ח"ב, ד"ג, ודי"ז). וכלי יקר (שמות, יז, יב). ותורת משה (ויקרא, ו, ב). ודרוש לז' אדר. וכתב סופר (אסתר, פ"י, פ"ג). ופרדס יוסף (שמות, ב, יט). ועיין חומת אנך (שמואל, א, טו, ב) אמחה (את זכר עמלק) ר"ת אותן שעשו מלחמה עם עמלק, אהרן - משה - חור, ה' רומז לשכינה. ואח"כ, אסתר - מרדכי - חרבונה, ה' רומז לשכינה. והרי מ' משמש למשה ולמרדכי. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא - מהארכיון של שו"ת

המן-טאהשן, זכר לכך שהמן רוצה לבלוע אותו. אבל צ"ע למה ההמן-טאהשן הוא מאכל שאנו ממלאים אותו בדבר "מתוק", פירות וסוכר וכדו', לכאורה צריך להיות מאכלים אלו בטעם מר, כיון שהמן היה ממרר את חיינו. ואפשר משום דבפורים אנו באים להכרה שאפי' הרע הוא טוב, גם הרע הוא "מתוק", וזה מה שאנו רוצים לתפוס בפורים, שגם המן (וכל רע) הוא "מתוק", מצד תפיסת לעתיד לבוא. האם נכון דברים אלו? תודה רבה להרב, ופורים שמח.

תשובה א.

א. איני יודע. ואולי יעויין יו"ד (קנ) בהג"ה ששרים שיש להם שתי וערב או שנושאים צלם (כהמן) וכו' אינם מסירים הכובע או משתחיים לצלם רק להשר. ונמצא שאצל המן מפורש בקרא שהיו משתחיים, ואפשר שאף מסירים את הכובע, ורק המן נשאר עם כובעו. ולכך לובשים זאת להורות שכובע זה נכנס לקדושה. בבחינת עוטר ישראל בתפארה, שהרי כובע הוא אימתא דשמיא, היפך לא ירא אלקים שנאמר בעמלק, והוא סוד אור הכתר בפורים. עיין פרי צדיק (שושן פורים, אות א').

ב. אמת. ואמרו (חולין, קלט, ע"ב) המן מן התורה מנין, המן העץ אשר אמרתי לך לבלתי אכל ממנו אכלת. והיינו ששורשו "אכילה" דקלקול. ולכך בתיקון יש אכילה כנגדו. ואכילת "המן טאהשן" הוא מעין אכילת "המן" במדבר שירד בזכות משה. וזה נעשה ע"י מרדכי שהוא בחינת משה, כמו שיבואר להלן אי"ה בהרחבה.

יותר על כן, נודע מהאריז"ל שאלמלא המתין אדה"ר לשבת היה מותר לאכול מעץ הדעת. והארת פורים, מאירה בחינה זו של אכילה מעץ הדעת שאחר המתנה לשבת. ולכך תחלה יש תענית אסתר, המתנה של אכילה, ואח"כ אכילה מעץ הדעת דתיקון. והוא בבחינת מ"ש (בחינת עולם, יג, מה) תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך. ולכך איכא אכילה מעץ הדעת, ידיעה, אולם הגעה לתכלית, שלא נדעך, עד דלא ידע. ולכך ביום זה אין העיקר אכילת סעודה, אלא "משתה", ואף הסעודה נקראת משתה היין, שתכליתו לבסומי עד דלא ידע. ושם עמלק, גימט' מר, נהפך למתוק. כי ההבדל בין מר למתוק גימט' משה עם הכולל. כי אות רי"ש אינה משתנה, וכל השינוי בין ר-תוק, וכאשר תוריד מן תוק, ר' עולה שו, ועם מ"ם עולה משה. ואמרו (אסת"ר, ו, ב) מלמד שהיה מרדכי שקול בדורו כמשה בדורו. ועיין ב"ר (ל, ח) ואסת"ר (ו, ב. ז, יג). ועיין מהר"ל (אור חדש, פ"ט, פ"א) ולכך היה מרדכי דומה למשה שיש לו מעלה אלקית מיוחדת על כל. ועיין

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

דושים מתנדבים לשכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829